

«بسمه تعالی»

اداره آموزش و پرورش منطقه ۴ تهران

جای مهر

نام و نام خانوادگی:

دبیرستان دخترانه غیردولتی فرهیختگان متوسطه دوم

امتحان درس : علوم و فنون

کلاس:

تاریخ امتحان : ۱۳ / ۱۰ / ۹۹

شماره صندلی:

پایه : دهم رشته: علوم انسانی

مدت زمان: ۶۰ دقیقه

نام دبیر: سرکار خانم نصیری

امتحانات دی ماه

تعداد صفحات: ۶

سال تحصیلی ۱۳۹۹ - ۱۴۰۰

فرزندان خوبم! با یاد خدا و ذکر صلوات بر پیامبر مهربانی ها و خاندان مطهرش به سوالات زیر با دقت پاسخ دهید.

بارم	ردیف
	<p>الف) تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره) ۱- جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید. الف) آثار به جاماندهٔ زبان فارسی باستان ، فرمان ها و نامه های شاهان هخامنشی به خط ..... نوشته شده است. ب) رایج ترین انواع شعر فارسی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم به سه بخش حماسی، ..... و ..... تقسیم می شود. پ) دری، زبان درباری ..... ، زبان محاوره و مکاتبهٔ مقامات دولتی بود.</p>
	<p>۲- هریک از مفاهیم زیر را به داده های مناسب ربط دهید. الف) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی وا می دارد. ب) تاریخ مفصلی نوشته محمدبن جریر طبری به زبان عربی . پ) کتابی که به دست عده ای از دانشوران خراسان نوشته شد و موضوع آن تاریخ گذشتهٔ ایران است. کسایب مروزی ت) سرایندهٔ شعر حکمی و اندرزی در قرن چهارم و اوایل نیمهٔ پنجم. متن شاهنامه ابومنصوری تاریخ الرسل و الملوک</p>
	<p>۳- برای خواندن هریک از متون کدام لحن مناسب است؟ الف) به دام افتاد روباهی سحرگاه به روبه بازی اندیشید در راه ب) نهنگی بچهٔ خود را چه خوش گفت به دین ما حرام آمد کرانه</p>

۴- دو ویژگی از شعر زیر را که در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم سروده شده است بنویسید.
« بلبل همی بخواند در شاخسار بید/ قمری ز درخت سرو مر او را شده مجیب » (مجیب : پاسخ گو)

۵- درستی و نادرستی جمله های زیر را مشخص کنید.

الف) منظومه «درخت آسوریک» و «یادگار زریران» هر دو اصل پهلوی دارند.	درست	نادرست
ب) در آغاز قرن سوم دولت نیمه مستقل صفاری بر سرکار آمد.	درست	نادرست
پ) نخستین گام موثر در رویارویی با متون خوانش دقیق است.	درست	نادرست
ت) پدر شعر فارسی لقب فردوسی است.	درست	نادرست

ب) موسیقی شعر (۶ نمره)

۶- جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید.
الف) اساسی ترین عامل پیدایی شعر ..... است .
ب) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف ..... می شود.
۷- یک راه برای تشخیص موسیقی شعر نام ببرید.

۸- علامت هجایی کدام مصرع برابر با (- U -) است؟

الف) مشکلی دارم ز دانشمند مجلس باز پرس / توبه فرمایان چرا خود توبه کمتر می کنند
ب) خلوتم چراغان کن ، ای چراغ روحانی / ای ز چشمه نوشت، چشم دل چراغانی

۹- صامت ها و مصوت های واژه های زیر را بنویسید.

الف) ایران :

صامت :

مصوت :

ب) خورشید:

صامت :

مصوت :

۱۰- نمونه های زیر را بخوانید و از دید آهنگ و موسیقی با هم مقایسه کنید.

الف) ای ساریان آهسته ران کارام جانم می رود   وان دل که با خود داشتم با دلستانم می رود

ب) معشوقه به سامان شد ، تا باد چنین بادا   کفرم همه ایمان شد ، تا باد چنین بادا

۱۱- هجاهای کوتاه را در مصرع زیر مشخص کنید.

برون شو ای غم از سینه که لطف یار می آید

۱۲- هجاهای بیت زیر را جدا جدا مشخص کنید سپس علامت هر هجا را زیر آن بنویسید و آن گاه مرز هجایی را بیابید.

« اگر پای در دامن آری چو کوه / سرت ز آسمان بگذرد از شکوه »

پ) زیبایی شناسی (۶ نمره)

۱۳- در بیت « عاشقان دانند قدر عشق را از سرّ عشق / هر زمان آشفته‌گی بر عاشقان انداختم » تکرار کدام واژه ها در پدید آمدن آرایه « واژه آرایه » مؤثر بوده است؟

۱۴- چرا واژه های مشخص شده در بیت زیر نمی توانند نمونه مناسبی برای « واژه آرایه » باشند؟

کتابی که در آن داد سخن آرایه توان داد.

۱۵- در کدام بیت « واج آرایه » محسوس تر است؟ چرا؟

الف) شب است و شاهد و شمع و شراب و شیرینی / غنیمت است چنین شب که دوستان بینی
ب) خواب نوشین بامداد رحیل / باز دارد پیاده را ز سبیل

۱۶- در بیت زیر کدام واج ها باعث به وجود آمدن آرایه « واج آرایه » شده اند؟

« خیزید و خز آرید که هنگام خزان است / باد خنک از جانب خوارزم وزان است »

۱۷- عبارت زیر را می توان سجع نامید؟ دلیل خود را بنویسید.

پادشاهی او راست زیننده ، خدایی او راست در خورنده ، بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس.

۱۸- در هر عبارت واژگان سجع را بیابید و نوع آن را بنویسید.

الف) ظاهر درویشی ، جامه زنده است و موی سترده و حقیقت آن ، دل زنده و نفس مرده.

ب) ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.

۱۹- آن چه در آرایه تکرار اهمیت دارد، جنبه ..... سخن است ؛ نه شکل ..... واژگان.

۲۰- فایده سجع در نثر و شعر را بنویسید.

۲۱- نوع سجع دو واژه زیر را بنویسید و به جای واژه دوم واژه ای بگذارید که بالاترین ارزش موسیقایی را در میان سجع ها داشته باشد.

واژه اول: باطل   واژه دوم: ضایع

ت) تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲۲- با توجه به ابیات به پرسش ها پاسخ دهید.

به دام افتاد روباهی سحرگاه	به روبه بازی اندیشید در راه
پس آن گه مرده کرد او خویشتن را	ز بیم جان ، فرو افکند تن را
چو صیاد آمد ، او را مرده پنداشت	نمی یارست روبه را کم انگاشت
دگر کس گفت: ما را از همه چیز	به کار آید همی دندان او نیز
نزد دم ، تا که آهن در فکندند	به سختی چند دندانش بکنند

الف) دو مورد از ویژگی های زبانی آن را بنویسید.

ب) دو مورد از ویژگی های قلمروی ادبی آن را بنویسید.

۲۳- نمونه زیر را از نظر ویژگی های قلمرو فکری بررسی کنید. (دو مورد)

ای خواجه رسیده است بلندیت به جایی کز اهل سماوات به گوش تو رسدصوت!
گر عمر تو چون قد تو باشد به درازی تو زنده بمانی و بمیرد ملک الموت

۲۴- متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

پارسازاده ای را نعمت بیکران به دست افتاد؛ فسق و فجور آغاز کرد. باری به نصیحتش گفتم: «ای فرزند! دخل آب روان است و عیش، آسیاب گردان؛ یعنی خرج فراوان کردن کسی را مسلم باشد که دخل معین دارد. لهُو ولعب بگذار که چون نعمت سپری شود، پشیمانی خوری.»
پسر این سخن در گوش نیاورد و بر قول من اعتراض کرد و گفت: «برو شادی کن ای یار دل افروز / غم فردا نشاید خورد امروز»

دیدم که دم گرم من در آهن سرد او اثر نمی کند؛ روی از مصاحبت او بگردانیدم .

الف) دو مورد از ویژگی های قلمرو ادبی آن را بنویسید.

ب) دو مورد از ویژگی های قلمروی فکری آن را بنویسید.

پ) دو مورد از ویژگی های قلمروی زبانی آن را بنویسید.

ت) نوع لحن متن چگونه است ؟

«پیروز باشید»

صفحه ۱ از ۲

بارم	ادامه سوالات	ردیف
------	--------------	------

۲۰ جمع نمره با حروف :.....، جمع نمره با عدد :.....، امضاء و تاریخ :

صفحه ۲ از ۲